

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. gegužės 26 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gedimino Sagačio (pranešėjas), Algirdo Taminsko, Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė),
teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **ieškovo S. M. (S. M.)**, atstovaujamo Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos, kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2020 m. liepos 7 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo S. M. ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Transorloja“ dėl su darbo santykiais susijusių išmokų priteisimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių profesinės sąjungos teisę atstovauti savo nariui darbo teisinių santykių bylose, bei teisės normų, reglamentuojančių procesinių dokumentų trūkumų šalinimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas, atstovaujamas Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos, kreipėsi į teismą su ieškiniu atsakovei UAB „Transorloja“, skųsdamas 2020 m. kovo 18 d. darbo ginčų komisijos sprendimą Nr. DGKS-1938, kuriuo jo prašymas dėl darbo užmokesčio ir dienpinigių priteisimo buvo atmestas. Ieškovas prašė teismo priteisti iš atsakovės jo naudai 5818,94 Eur su darbo santykiais susijusių nepriemoką ir netesybas.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

3. Vilniaus miesto apylinkės teismas ieškovo ieškinį atsakovei laikė nepaduotu ir jį grąžino padavusiam asmeniui (Lietuvos vežėjų profesinei sąjungai).
4. Teismas nustatė, kad ieškovas yra ukrainietis, jo su atsakove sudaryta darbo sutartis yra nutraukta 2020 m. sausio 15 d. Ieškovas įstojo į Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą 2020 m. sausio 16 d., t. y. kai jau nedirbo Lietuvos jurisdikcijai priklausančioje įmonėje, todėl Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos atstovavimas ieškovui teisme prieštarauja Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymo (toliau – PSĮ) 2 straipsnio nuostatomis. Taip pat teismas nustatė, kad ieškovo patikslintas ieškinys neatitinka įstatymo ieškiniui keliamų reikalavimų.
5. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal ieškovo atskirąjį skundą, 2020 m. liepos 7 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą. Teismo vertinimu, į profesinę sąjungą gali įstoti ir tapti jos nariu tik tie asmenys, kurie prašymo pateikimo ir svarstymo dieną dirba keleivių ar krovinių pervežimą vykdančioje įmonėje. Byloje esantys rašytiniai įrodymai patvirtina, kad ieškovas prašymo priimti į Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą dieną nedirbo atsakovės įmonėje, t. y. neturėjo darbinio teismo ir veiksnio. Todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė, kad ieškovas negali būti atstovaujamas Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos Lietuvos Respublikos teismuose.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

6. Ieškovas S. M. kasaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. gegužės 13 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 2-15748-631/2020](#), panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. liepos 7 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 2S-1000-912/200 ir perduoti 2020 m. balandžio 9 d. ieškinio priėmimo klausimą iš naujo spręsti Vilniaus miesto apylinkės teismui. Kasacinis skundas yra grindžiamas tokiais argumentais:
 - 6.1. PSĮ 1 straipsnio 1 dalis nesieja fizinio asmens teisės būti ekonominės veiklos šakos lygio profesinės sąjungos nariu su aplinkybe ar asmuo dirba pagal galiojančią darbo sutartį. Pagal šį straipsnį vertinama tik tai, ar toks asmuo turi darbinį teismo ir veiksnį, t. y. ar jis gali turėti ir savo veiksmais įgyti darbo teises ir pareigas.
 - 6.2. Apeliacinės instancijos teismo išvada, kad šiuo atveju ieškovas negali būti laikomas teisėtu profesinės sąjungos nariu vien todėl, kad su juo yra nutraukta darbo sutartis, prieštarauja profesinės sąjungos tikslams ir uždaviniams, PSĮ 15 straipsnio 1 daliai. Vertinant darbuotojo narysės ekonominės veiklos šakos lygiu veikiančioje profesinėje sąjungoje teisėtumą, nėra suteikiama jokia teisinė reikšmė aplinkybei, ar darbuotojas, įstodamas į profesinę sąjungą, dirba Lietuvoje atitinkamą ekonominę veiklą vykdančioje bendrovėje.
 - 6.3. Ieškovo priėmimas į profesinės sąjungos narius atitiko Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos įstatuose nurodytą tikslą atstovauti keleivių ir krovinių pervežimo srities darbuotojams nagrinėjant individualius darbo ginčus, įskaitant atstovavimą teismuose. Taigi, profesinė sąjunga, priimdama ieškovą į narius, laisvai ir savarankiškai nusprendė, kad toks sprendimas atitinka jos tikslus ir uždavinius.
 - 6.4. Pirmosios instancijos teismas taip pat nustatė terminą ieškinio trūkumams pašalinti, įpareigodamas darbuotoją pagrįsti prašomas priteisti nepriemoką ir netesybas. Ieškovas pateikė patikslintą ieškinį, bet pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad trūkumai yra nepašalinti. Apeliacinės instancijos teismas, sutikdamas su pirmosios instancijos teismo nutarties motyvais, pažymėjo, kad ieškovas nenurodė, kokią tiksliai dalį iš reikalaujamos 5818,94 Eur dydžio nepriemokos sudaro darbo užmokestis, kokią – dienpinigiai ir su komandiruočiais susijusios išlaidos. Tačiau ieškovui keliamas reikalavimas kreipiantis į teismą suformuluoti ieškinio dalyką ir pagrindą negali būti aiškinamas taip, kad iš ieškovo jau kreipimosi į teismą momentu būtų reikalaujama įrodyti pareikšto reikalavimo pagrįstumą.

- 6.5. Nors ieškovas ieškinyje neišskyrė, kokią dalį iš prašomos priteisti sumos sudaro dienpinigiai, o kokią – darbo užmokestis ir papildomos išlaidos, įvertinus tai, kad pareiga vesti darbo laiką ir užmokesčio apskaitą tenka darbdaviui, ieškovas tikslų duomenų apie jam priskaičiuotas, bet neišmokėtas su darbo santykiais susijusias išmokas neprivalo turėti. Todėl negalima teigti, kad ieškovas netinkamai suformulavo ieškinio dalyką.
7. Atsakovė UAB „Transorloja“ atsiliepime į kasacinį skundą prašo Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. gegužės 13 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 2-15748-631/2020](#) ir Vilniaus apygardos teismo 2020 m. liepos 7 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 2S-1000-912/2020](#) palikti nepakeistas. Atsiliepimas į kasacinį skundą yra grindžiamas tokiais argumentais:
- 7.1. Teismai teisingai vertino ir taikė teisės aktų normas, reglamentuojančias Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos teisę atstovauti tik tokiems nariams, kurie turi teisę būti atstovaujami. Ieškovo gyvenamoji vieta nurodoma Ukrainoje, todėl jo galimybės būti Lietuvoje įregistruotos ir joje veikiančios profesinės sąjungos nariu nėra įtvirtintos nei Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos įstatuose, nei PSĮ. Teismams ir atsakovei kilo abejonių dėl ieškovo buvimo ir jo, kaip Lietuvoje galimai nedirbančio (ieškovo gyvenamoji vieta nurodoma Ukrainoje) asmens, galimybės būti nurodytos profesinės sąjungos nariu.
- 7.2. Ieškovo darbo santykiai pasibaigė 2020 m. sausio 15 d. ir iki tos dienos ieškovas niekada nebuvo jokios profesinės sąjungos narys, įskaitant ir Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą. Ieškovas tik po darbo santykių nutraukimo, t. y. 2020 m. sausio 16 d., kreipėsi į Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą, t. y. jau neturėdamas nei darbinio teismo, nei veiksnio ir minėtą dieną jo neįėjęs.
- 7.3. Apeliacinės instancijos teismas teisingai nustatė, kad į profesinę sąjungą gali įstoti ir tapti jos nariu tik asmenys, kurie prašymo pateikimo ir svarstymo dieną dirba keleivių ar krovinių pervežimą vykdančiose įmonėse. Byloje esantys rašytiniai įrodymai patvirtina, kad ieškovas prašymo priimti į Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą dieną nedirbo atsakovės įmonėje ir jokioje kitoje Lietuvos Respublikos įmonėje, t. y. neturėjo darbinio teismo ir veiksnio. Todėl teismai pagrįstai nusprendė, kad ieškovas negali būti atstovaujamas Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos Lietuvos Respublikos teismuose. Nei iki darbo santykių pasibaigimo, nei nutraukdamas darbo santykius ieškovas neturėjo jokių pretenzijų atsakovei, jų nėra išreiškęs, o Lietuvos vežėjų profesinė sąjungą nėra subjekta, galintis inicijuoti bylas, pažeisdamas savo paties įstatus.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl profesinės sąjungos teisės atstovauti savo nariui teisme

8. *Byloje kilo ginčas dėl Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos teisės atstovauti ieškovui teisme darbo byloje.*
9. *Teisėjų kolegijos vertinimu, sprendžiant nagrinėjamoje byloje kylančius teisės aiškinimo ir taikymo klausimus, visų pirma reikia nustatyti, kokie reikalavimai yra keliami asmeniui, siekiančiam tapti profesinės sąjungos nariu, ir kokias teises turi profesinės sąjungos narys bei pati profesinė sąjungą, atstovaudama savo narių interesams.*
10. Tiek tarptautinės, tiek nacionalinės teisės aktuose pripažįstama profesinės sąjungos laisvė nustatyti reikalavimus savo nariams ir spręsti dėl jų priėmimo. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 50 straipsnyje nustatyta, kad profesinės sąjungos kuriasi laisvai ir veikia savarankiškai. Jos gina darbuotojų profesines, ekonomines bei socialines teises ir interesus. Visos profesinės sąjungos turi lygias teises. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekvienas turi teisę į taikių susirinkimų laisvę, taip pat laisvę jungtis į asociacijas kartu su kitais, įskaitant teisę steigti ir stoti į profesines sąjungas savo interesams ginti. Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje pripažįstama, kad profesinės sąjungos yra laisvos nuspręsti dėl reikalavimų, keliamų jų nariams, ir jų priėmimo tvarkos (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2007 m. vasario 27 d. sprendimas byloje *Associated Society of Locomotive Engineers & Firemen (ASLEF) prieš Jungtinę Karalystę*, peticijos Nr. 11002/05, par. 39).
11. PSĮ preambulėje įtvirtinta, kad profesinės sąjungos yra savanoriškos, savarankiškos ir savaveiksmės organizacijos, atstovaujančios darbuotojų profesinėms darbo, ekonominėms, socialinėms teisėms ir interesams ir juos ginančios. PSĮ 1 straipsnyje nustatyta, kad fiziniai asmenys, turintys darbinį teismo ir veiksnumą, turi teisę laisvai steigti ir stoti į profesines sąjungas valstybės, šakos ar teritoriniu lygiu ir dalyvauti jų veikloje. Tai reiškia, kad įstatyme yra įtvirtintas profesinių sąjungos veiklos savarankiškumas ir reikalavimas, keliamas asmeniui, siekiančiam tapti profesinės sąjungos nariu, – darbinio teismo ir veiksnio turėjimas. Kitų, papildomų kriterijų asmeniui, siekiančiam tapti profesinės sąjungos nariu, įstatymų leidėjas nenustato.
12. PSĮ darbinio teismo ir veiksnio sąvokų nereglementuoja. Sistemškai aiškinant darbo teisinius santykius reglamentuojančias nuostatas, PSĮ 1 straipsnyje nustatytas darbinio teismo ir veiksnio reikalavimas turi būti sistemškai aiškinamas su Lietuvos Respublikos darbo kodeksu (toliau – [DK](#)) nuostatomis. [DK 21 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyta, kad darbuotojas yra fizinis asmuo, įsipareigojęs atlygintinai atlikti darbo funkciją pagal darbo sutartį su darbdaviu. Darbuotoju gali būti darbinis teismo (galėjimas turėti darbo teises ir pareigas) ir veiksnumą (galėjimas savo veiksmais įgyti darbo teises ir sukurti darbo pareigas) turintis fizinis asmuo. Fizinis asmuo darbinį teismo ir veiksnumą įgyja, kai jam sukanka šešiolika metų, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis. Taigi profesinės sąjungos nariu gali būti asmuo, atitinkantis [DK 21 straipsnio](#) 2 dalyje nustatytus darbinio teismo ir veiksnio reikalavimus.
13. Pažymėtina, kad, remiantis 2013 m. birželio 28 d. PSĮ pakeitimu (įstatymas Nr. XII-364), šio teisės akto nuostatos, reglamentuojančios reikalavimus asmenims, siekiantiems tapti profesinės sąjungos nariais, ir profesinių sąjungų teises, buvo pakeistos. Iš šio įstatymo pakeitimo parengiamųjų darbų matyti, kad įstatymo pakeitimo tikslas buvo užtikrinti, kad visi teisėtai dirbantys asmenys – tiek Lietuvos Respublikos piliečiai, tiek užsieniečiai – galėtų steigti profesines sąjungas ir būti jų nariais. Taip pat juose nurodyta, kad profesinių sąjungų veikla yra susijusi ne tik su aktyviais darbuotojais, bet ir su asmenimis, kurie naudojosi darbo teise (pensininkai, bedarbiai) (Lietuvos Respublikos profesinių sąjungų įstatymo preambulės, 1, 3, 4, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21 straipsnių ir iv skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projekto aiškinamasis raštas Nr. XIP-2981). Tai reiškia, kad įstatymų leidėjo tikslas pakeičiant PSĮ 1 straipsnį, buvo suteikti galimybę profesinės sąjungos nariais būti ne tik Lietuvos Respublikos piliečiams, bet ir užsieniečiams, jei jie atitinka profesinės sąjungos nariams nustatytus reikalavimus.
14. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad Lietuvos vežėjų profesinė sąjungą neturi teisės atstovauti ieškovui Lietuvos Respublikos teismuose, nes jo gyvenamoji vieta yra Ukrainoje ir jis nedirba Lietuvos jurisdikcijai priklausančioje pervežimo įmonėje. Apeliacinės instancijos teismas, palikdamas pirmosios instancijos teismo nutartį nepakeistą, nustatė, kad ieškovas prašymo priimti į Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą dieną

(2020 m. sausio 16 d.) nedirbo Lietuvos Respublikoje, t. y. neturėjo darbinio teismo ir veiksnio, todėl jis negali būti atstovaujamas Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos Lietuvos Respublikos teismuose. Taigi teismainiuspėndė, kad ieškovas neatitinka profesinės sąjungos nariui keliamų reikalavimų ir negali būti Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos nariu, todėl ji neturi teisės atstovauti ieškovui teisme.

15. Ieškovas kasaciniame skunde nurodo, kad sprendžiant dėl asmens teisės būti profesinės sąjungos nariu pagal PSI 1 straipsnio 1 dalį vertinama tik tai, ar toks asmuo turi darbinį teismumą ir veiksnumą, t. y. ar jis gali turėti ir savo veiksmis įgyti darbo teises ir pareigas. Vertinant darbuotojo narystės ekonominės veiklos šakos lygiu veikiančioje profesinėje sąjungoje teisėtumą, nėra reikšminga aplinkybė, ar darbuotojas, įstodamas į profesinę sąjungą, dirba Lietuvoje atitinkamą ekonominę veiklą vykdančioje bendrovėje. Atsakovė šiuos ieškovo argumentus laiko nepagrįstais.
16. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad nagrinėjamoje byloje teismai neteisingai taikė PSI normas, reglamentuojančias reikalavimus, keliamus profesinės sąjungos nariams. Teismų nustatytos aplinkybės, kad ieškovo gyvenamoji vieta yra Ukrainoje ir jis nedirba Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausančioje pervažimo įmonėje bei prašymo priimti į Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą pateikimo dieną nedirbo Lietuvos Respublikoje veikiančioje įmonėje, nėra reikšmingos sprendžiant dėl ieškovo subjektyvios teisės būti Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos nariu, nes vienintelis jam keliamas reikalavimas yra darbinio veiksnio ir teismo turėjimas (PSI 1 straipsnis). Taigi, apeliacinės instancijos teismo išvada, kad ieškovas prašymo priimti į Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą dieną nedirbo atsakovės įmonėje, todėl neturėjo darbinio teismo ir veiksnio, yra teisiskai nepagrįsta. Be to, byloje nėra duomenų, kad Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos 2020 m. sausio 16 d. sprendimas priimti ieškovą į šią profesinę sąjungą būtų buvęs ginčijamas.
17. Nustačius, kad ieškovas galėjo būti priimtas į Lietuvos vežėjų profesinę sąjungą, turi būti išsprendžiamas klausimas, ar ji turi teisę atstovauti ieškovui darbo byloje.
18. Pagal PSI 2 straipsnį, į profesinę sąjungą įstojama ir iš jos išstojama profesinės sąjungos įstatuose (statute) nustatyta tvarka. Profesinių sąjungų nariai, teisėtai dirbantys pagal darbo sutartis ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais Lietuvos Respublikos teritorijoje, turi visas profesinės sąjungos narių teises ir pareigas, nustatytas profesinių sąjungų įstatuose (statute). Kiti profesinių sąjungų nariai turi visas profesinės sąjungos narių teises ir pareigas, nustatytas profesinių sąjungų įstatuose (statute), išskyrus teisę balsuoti priimančioms sprendimams dėl streiko skelbimo, kolektyvinių sutarčių sudarymo ir vykdymo bei dėl kitų klausimų, kurie gali turėti įtakos darbuotojų ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais dirbančių asmenų teisėms ir pareigoms.
19. Taigi PSI profesinės sąjungos narius pagal jų turimas teises išskiria į dvi grupes: profesinės sąjungos narius, kurie teisėtai dirba pagal darbo sutartis ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais Lietuvos Respublikos teritorijoje ir turi visas profesinės sąjungos narių teises ir pareigas, nustatytas profesinių sąjungų įstatuose (statute), bei kitus profesinės sąjungos narius, turinčius visas profesinės sąjungos narių teises ir pareigas, nustatytas profesinių sąjungų įstatuose (statute), išskyrus teisę balsuoti priimančioms sprendimams dėl streiko skelbimo, kolektyvinių sutarčių sudarymo ir vykdymo bei dėl kitų klausimų, kurie gali turėti įtakos darbuotojų ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais dirbančių asmenų teisėms ir pareigoms. Tokio įstatyme nustatyto skirstymo tikslas yra skirtingų profesinės sąjungos narių teisių ir pareigų suteikimas asmeniui, priklausantis nuo to, ar jis teisėtai dirba pagal darbo sutartį ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais Lietuvos Respublikos teritorijoje.
20. Viena profesinės sąjungos teisių yra jos narių atstovavimas teisme. PSI 15 straipsnis nustato, kad profesinės sąjungos atstovauja savo nariams ir įstatymų nustatyta tvarka gina savo ir savo narių teises ir teisėtus interesus valstybės ir savivaldybių institucijose bei įstaigose. Atitinkamai Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 56 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta, kad fizinių asmenų atstovais pagal pavedimą teisme gali būti profesinės sąjungos, jeigu jos atstovauja profesinės sąjungos nariams darbo teisinių santykių byloje. Šiuo atveju byla teisme veda profesinės sąjungos vienasmenis valdymo organas, įstatymų ar steigimo dokumentų nustatyta tvarka įgalioti kolegialių valdymo organų nariai arba atstovai pagal pavedimą – darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą, ir (ar) advokatai (advokatų padėjėjai). Šiose teisės normose nėra išskirta, kad profesinė sąjunga gali atstovauti teisme tik savo nariams, teisėtai dirbantiems pagal darbo sutartis ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais Lietuvos Respublikoje. Todėl profesinė sąjunga turi teisę atstovauti visiems savo nariams darbo teisinių santykių byloje teisme, nepriklausomai nuo jų turimų PSI 2 straipsnyje reglamentuojamų teisių apimtį.
21. Byloje yra pateikta 2020 m. sausio 16 d. ieškovo ir Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos sudaryta atstovavimo sutartis, pagal kurią Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga savo nariui (ieškovui) atstovauja darbo ginčų komisijoje ir visų instancijų teismuose su visomis atstovavimo procesinėmis teisėmis darbo santykių byloje su atsakove. Tai reiškia, kad ieškovas ir Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga susitarė dėl atstovavimo ieškovui nagrinėjamoje darbo byloje. Iš byloje esančių Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos įstatų matyti, kad jos tikslai, be kita ko, yra kolektyvinių ir individualių narių – darbuotojų atstovavimas nagrinėjant individualius ir kolektyvinius darbo ginčus, atstovavimas teismuose (2.1 punktas). Todėl galima spręsti, kad ieškovo atstovavimas darbo byloje patenka į Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos tikslus.
22. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija nusprendžia, kad nagrinėjamoje byloje teismai nepagrįstai nusprendė, jog Lietuvos vežėjų profesinės sąjunga neturi teisės atstovauti ieškovui teisme darbo byloje nagrinėjant ginčą su atsakove. Nustačius, kad ieškovas atitinka PSI 1 straipsnyje profesinių sąjungų nariams keliamus reikalavimus (darbinio teismo ir veiksnio turėjimas), teisėjų kolegija daro išvadą, jog Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga turi teisę atstovauti ieškovui teisme (paduoti ieškinį). Priešingas PSI 1 straipsnio, 15 straipsnio ir [CPK](#) 56 straipsnio 1 dalies 5 punkto aiškinimas nepagrįstai ribotų profesinės sąjungos teisę atstovauti savo nariui darbo teisinių santykių byloje.

Dėl ieškinio trūkumų šalinimo instituto taikymo

23. Byloje taip pat kilo ginčas dėl ieškinio trūkumų šalinimo reglamentuojančių teisės normų taikymo. Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas ieškovo ieškinio priėmimo klausimą, nutartyje dėl ieškinio trūkumų pašalinimo nustatė, kad ieškovas prašo priteisti iš atsakovės 5818,94 Eur nepriemoką, bet ieškinyje nedetalizuoja, kaip nepriemoka apskaičiuota ir iš ko ji susideda (darbo užmokestis ar delspinigiai, ar kitos išmokos), t. y. ieškovas nurodo skaičius apibendrinant, be jokio faktinio jų pagrindimo, taip pat nenurodo prašomų priteisti netesybų dydžio. Ieškovas pateikė teismui patikslintą ieškinį, tačiau teismas nusprendė, kad trūkumai nėra pašalinti. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai vertino, jog ieškovas nepagrįdė prašomų priteisti nepriemokos ir netesybų dydžio.
24. Ieškovas kasaciniame skunde argumentuoja, kad pirmosios instancijos teismas neteisingai taikė procesinių dokumentų trūkumų šalinimo institutą ir atsisakė priimti patikslintą ieškinį, nes iš pareikšto ieškinio galima nustatyti ginčo dalyką, be to, visus ginčui nagrinėti reikalingus duomenis turi atsakovė. Teisėjų kolegija tokius ieškovo argumentus laiko pagrįstais.
25. Ieškinyje turi būti atitikti įstatyme keliami reikalavimai ([CPK](#) 111, 135 straipsniai). Jeigu dalyvaujantis byloje asmuo, pateikęs procesinį dokumentą, pagal teismo nurodymus ir nustatytą terminą pašalina trūkumus, procesinis dokumentas laikomas paduotu pradinio jo pateikimo teismui dieną. Priešingu atveju procesinis dokumentas laikomas nepaduotu ir ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo termino trūkumams pašalinti pabaigos dienos teisėjo nutartimi kartu su priedais grąžinamas jį padavusiam asmeniui ([CPK](#) 115 straipsnio 3 dalis).
26. Teismo taikomas ieškinio trūkumų šalinimo institutas sudaro galimybę ieškovui ištaisyti trūkumus, teismui neatsisakant priimto pradinio ieškinio. Tačiau įpareigojamas šalinti ieškinio trūkumus tuo atveju, kada pateiktas ieškinyje yra pakankamai aiškus, reikalavimo dalyko esmė, reikalavimo pagrindas ir ribos suprantami, o tam tikrų šiais klausimais ieškinyje esančių netikslumų pašalinimas iš esmės nieko nekeistų ir nebūtų staigmena atsakovui, neatitiktų šio instituto paskirties. Tokio pobūdžio klausimai turėtų būti sprendžiami naudojantis trūkumų šalinimo institutu ([CPK](#) 115 straipsnio 4 dalis), bet parengiamojo teismo posėdžio metu ([CPK](#) 230 straipsnio 1 dalis). Tuo tikslu įtvirtinta galimybė

parengiamojo teismo posėdžio metu, iškvietus šalis, jas apklausti, siekiant išsiaiškinti ginčo esmę ir netgi visiškai suformuluoti šalių reikalavimus ir atsikirtimų turinį. Tačiau iš esmės ieškinio trūkumų šalinimo institutas gali būti taikomas tada, kai, netinkamai suformulavus ieškinio dalyką ar pagrindą, apskritai iš pareikšto ieškinio neaiškus ieškovo reikalavimas, jo pagrindas ar ribos ir dėl šių aplinkybių teismo procesas apskritai negali būti pradėtas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gegužės 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-302/2013](#)).

27. Sprendžiant dėl pareikšto ieškinio atitikties [CPK](#) keliamiems procesinių dokumentų reikalavimams, nagrinėjamoje byloje reikia įvertinti ir nagrinėjamos bylos pobūdį (darbo byla), kurioje taikomos specialios procesinių dokumentų trūkumų, pasirengimo nagrinėti bylą ir teismo aktyvumo normos. Priemonės ieškinio trūkumams šalinti teismas taiko tik tokiu atveju, kai tie trūkumai negali būti pašalinti pasirengimo nagrinėti teisme metu ([CPK](#) 413 straipsnio 2 dalis). Bylą nagrinėjantis teismas turi teisę savo iniciatyva rinkti įrodymus, kuriais šalys nesiremia, jeigu jis mano, jog tai yra būtina siekiant teisingai išspręsti bylą ([CPK](#) 414 straipsnio 1 dalis). Teismas, rengdamasis bylą nagrinėti teisme, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, išreikalauja iš atsakovo dokumentus apie ieškovo priėmimą ir atleidimą (perkėlimą, nušalinimą) iš darbo, drausminių nuobaudų skyrimą, apie vidutinį ieškovo darbo užmokestį ir kitus bylai nagrinėti būtinus dokumentus, jeigu jų negali pateikti ieškovas ([CPK](#) 415 straipsnio 1 dalis). Sistemškai aiškinant nurodytas teisės normas, galima teigti, kad darbo bylose procesinių dokumentų trūkumų šalinimo institutas gali būti taikomas tik tuo atveju, kai ieškinio trūkumai negali būti ištaisyti pasirengimo nagrinėti bylą stadijoje, kurios metu teismas turi būti aktyvus, išreikalaus ginčo nagrinėjimui reikalingus duomenis ir atlikti kitus veiksmus, reikalingus pasirengti bylos nagrinėjimui iš esmės. Toks minėtų normų aiškinimas atitinka tikslą užtikrinti greitą, operatyvų darbo bylą nagrinėjimą, darbuotojų teisių ir teisėtų interesų apsaugą.
28. Teisėjų kolegijos vertinimu, teismai, nustatę ieškovo pareikšto ieškinio trūkumus dėl prašomos priteisti nepriemokos nepagrindimo ir neaiškaus prašomų priteisti netesybų dydžio (ginčo dalyko), turėjo spręsti dėl jų ištaisyto pasirengimo nagrinėti bylą stadijoje, esant poreikiui, pareikalauti papildomų duomenų ir atlikti kitus pasirengimo nagrinėti bylą teismo posėdyje reikalingus veiksmus.

Dėl bylos procesinės baigties

29. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, nusprendžia, kad teismai neteisingai taikė profesinės sąjungos nariams keliamus reikalavimus, profesinės sąjungos teisę atstovauti ieškovui teisme ir ieškinio trūkumų šalinimo institutą reglamentuojančias teisės normas bei priėmė neteisėtus ir nepagrįstus sprendimus. Todėl yra pagrindas tenkinti ieškovo kasacinį skundą ir panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. liepos 7 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. gegužės 13 d. nutartį, ir ieškovo ieškinio priėmimo klausimą perduoti iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui ([CPK](#) 359 straipsnio 1 dalies 5 punktas, 360 straipsnis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

30. Ieškovo atstovė Lietuvos vežėjų profesinė sąjunga pateikė prašymą priteisti 910 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Kadangi kasaciniame teisme sprendimo dėl ginčo esmės nepriimta, bylinėjimosi išlaidos, patirtos šiame teisme, nėra paskirstomos šioje proceso stadijoje.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso straipsnio 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 360 straipsniu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Vilniaus apygardos teismo 2020 m. liepos 7 d. nutartį ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. gegužės 13 d. nutartį panaikinti ir ieškovo ieškinio priėmimo klausimą perduoti iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Gediminas Sagatys

Algirdas Taminskas

Dalia Vasarienė